
Jaarverslag 2014

Jaarverslag 2014 van de Rekenkamer Maastricht

1 Samenstelling

In het verslagjaar zijn er geen wijzigingen geweest in de samenstelling van de rekenkamer. De rekenkamer bestaat momenteel uit mevrouw Klaartje Peters, voorzitter, de heren Jan-Willem van Giessen, Ton Dreuw, Karel van der Esch en Paul Janssen. Mevrouw Marjolein Heesbeen vervult de functie van secretaris. In 2014 zijn de leden Jan-Willem van Giessen en Karel van der Esch herbenoemd voor een periode van zes jaar.

2 Activiteiten

2.1 Onderzoek

De belangrijkste doelstelling van de rekenkamer is de controlerende functie van de gemeenteraad te versterken en tegelijkertijd voor de inwoners van Maastricht zichtbaar te maken wat er terechtgekomen is van de beleidsvoornemens van de gemeente Maastricht. Die doelstelling werd eerst en vooral nagestreefd door het uitvoeren van onderzoek. De onderzoeken zijn te downloaden op de website van de rekenkamer.

Op 20 januari 2014 presenteerde de rekenkamer het rapport '**Subsidiëring van welzijnsinstelling Trajekt. Lessen voor de aansturing van gesubsidieerde instellingen**' in de gemeenteraad. De rekenkamer stelt vast dat de gemeente Maastricht en Trajekt de afgelopen tijd intensief hebben samengewerkt om het sturingsarrangement vorm te geven. De rekenkamer constateert dat de wijze waarop de beleidskaders en de opdracht aan Trajekt zijn geformuleerd op dit moment nog onvoldoende basis bieden voor een goede verantwoording van door Trajekt geleverde producten en diensten in het licht van de gemeentelijke doelen en gewenste maatschappelijke effecten. Dat maakt gerichte aansturing lastig en leidt ook tot een voor de gemeenteraad onbevredigende situatie.

In termen van aanbevelingen vraagt de rekenkamer zich af of enkel doorgaan op de ingeslagen weg (de zoektocht naar perfectionering van de resultaatsturing) tot betere resultaten zal leiden. Naar het oordeel van de rekenkamer is het verstandig dat de gemeente en Trajekt samen de balans opmaken en de vraag beantwoorden voor welke onderdelen een verdere investering in het formuleren van meetbare doelstellingen en het zoeken van zinvolle indicatoren gerechtvaardigd is, en voor welke niet. Voor sommige 'basisvoorzieningen' zullen de gemeente en Trajekt op zoek moeten gaan naar andere vormen van verantwoording en rapportage.

De rekenkamer beveelt de Maastrichtse gemeenteraad aan om zich actief op te stellen in de discussie over de prestaties van Trajekt en de bijdrage die deze leveren aan de beoogde maatschappelijke effecten. De ontwikkelingen in het domein van zorg en welzijn vereisen niet alleen actieve burgers die hun verantwoordelijkheid moeten nemen, maar ook richtinggevende en realistische uitspraken van de raad over de maatschappelijke effecten waarnaar moet worden gestreefd.

Op 21 januari 2014 is het rapport '**Integriteitsbeleid van de gemeente Maastricht**' van het in 2013 gestarte onderzoek aangeboden aan de gemeenteraad, waarna in dezelfde maand presentatie en behandeling in de gemeenteraad heeft plaatsgevonden.

De Rekenkamer Maastricht heeft onderzocht of het integriteitsbeleid op orde is, en hoe het wordt uitgevoerd. Uit het onderzoek bleek dat de gemeente Maastricht het integriteitsbeleid voor het ambtelijk apparaat, het college en de raad redelijk goed op orde heeft. Er ligt een duidelijke visie ten grondslag aan het beleid en de belangrijkste instrumenten zijn aanwezig. Op enkele onderdelen behoeven procedures en regelingen aanscherping. Daarnaast zijn concretisering van de doelstellingen, het rapporteren inzake integriteit(sbeleid) en het eenduidig beleggen van de verantwoordelijkheden binnen de organisatie punten die aandacht behoeven. De vraag hoe het feitelijk is gesteld met de integriteit van bestuurders, raadsleden en ambtenaren in Maastricht is niet onderzocht. Ook is niet gekeken naar specifieke integriteitsincidenten binnen de gemeente Maastricht.

De rekenkamer beveelt de raad aan om periodiek het integriteitsbeleid voor zowel de raad als het college te bespreken. Voor wat betreft de ambtelijke organisatie beveelt de rekenkamer het college onder meer aan om meer te investeren in trainingen voor leidinggevenden en om op korte termijn de feitelijke stand van zaken inzake integriteit en integriteitsbeleving binnen de ambtelijke organisatie te onderzoeken.

Het rapport van het **'Onderzoek uitvoering aanbevelingen rekenkamerrapporten'** (opvolgonderzoek), is begin juli aangeboden aan de raad. Met dit onderzoek wilde de rekenkamer inzicht geven in wat er gebeurt, nadat aanbevelingen van de rekenkamer zijn overgenomen door de raad. Worden ze daarna uitgevoerd en worden de beoogde verbeteringen gerealiseerd? In dit onderzoek heeft de rekenkamer getracht deze vragen te beantwoorden voor een aantal van haar rapporten. Voor de raad is het relevant om te weten in hoeverre het college de overgenomen aanbevelingen daadwerkelijk uitvoert. Gebleken is dat de aanbevelingen van de rapporten *Risicobeheersing Maas-Markt project (2007)* en *Grondbeleid gemeente Maastricht (2011)* zijn opgevolgd door het college. Aanbevelingen uit het rapport *Doelmatigheid van het accommodatiebeleid, i.h.b. onderwijshuisvesting (2008)* blijken niet te zijn opgevolgd, deels omdat ze door veranderde landelijke wet- en regelgeving aan actualiteit hebben ingeboet. Ten aanzien van dit rapport en ten aanzien het onderzoek *Beheer openbare Ruimte (2011)* stelt het college in zijn bestuurlijke reactie het actualiseren van het beleid rondom deze thema's opnieuw ter hand te nemen. Ten aanzien van het onderzoek *Evalueerbaarheid van beleidsvoorstellen (2007)* concludeert de rekenkamer dat de aanbevelingen gedeeltelijk zijn opgevolgd. Dit vraagt een extra inspanning van zowel raad als college om de kwaliteit van beleidsvoorstellen verder te verbeteren.

De rekenkamer adviseert de raad in algemene zin om de bewaking van de uitvoering van de door haar gedane aanbevelingen structureel te organiseren. Op basis van het onderzoek trekt de rekenkamer ook enkele 'persoonlijke' lessen ten aanzien van de wijze van formuleren van conclusies en aanbevelingen, om zodoende de effectiviteit van de onderzoeken te vergroten. De timing van het onderzoek was erop gericht het rapport te kunnen aanbieden aan de nieuwe raad. Het rapport biedt een voor (nieuwe) raadsleden handig overzicht van alle rekenkamerrapporten die in de eerste tien jaar van het bestaan van de Rekenkamer Maastricht zijn opgeleverd.

In juli 2014 is het rapport van het onderzoek **'Handhavingsbeleid van de gemeente Maastricht'** overhandigd aan de voorzitter van de raad. Het onderzoek is op 11 november toegelicht en behandeld in de gemeenteraad.

De Rekenkamer Maastricht heeft onderzoek gedaan naar de vraag hoe in de praktijk in Maastricht afwegingen worden gemaakt wat wel en niet kan worden gehandhaafd, omdat de handhavingscapaciteit van de gemeente in de praktijk nu eenmaal beperkt is. Daarbij heeft de rekenkamer met name gekeken naar de meer structurele en beleidsmatige aspecten van het handhavingsbeleid. Er is geen onderzoek gedaan naar de vraag hoe de handhaving op straat wordt uitgevoerd.

Gebleken is dat informatie die nodig is voor de vaststelling van de doeltreffendheid en de doelmatigheid van het handhavingsbeleid in Maastricht nauwelijks beschikbaar is. Voor wat betreft de doeltreffendheid geldt dat de doelstellingen en prioriteiten van het beleid onvoldoende tastbaar zijn. Voor de doelmatigheid geldt dat, door het gebrek aan informatie, geen goed antwoord is te geven op de vraag wat het kost (in termen van tijd en geld) om een bepaald nalevingsniveau te realiseren.

Verder is gebleken dat beleidsprioriteiten voor de handhaving openbare ruimte op bestuurlijk niveau nauwelijks worden gesteld. De gemeenteraad vult zijn kaderstellende en controlerende rol passief in. Het college spreekt weinig over beleidsprioriteiten qua handhaving openbare ruimte en legt nauwelijks beleidsbepalende stukken ter besluitvorming voor aan de raad. De raad vraagt het college er ook niet om. Gevolg is dat handhavers op straat onvoldoende houvast hebben aan bestuurlijke prioriteiten bij het maken van dagelijkse keuzes wat wel en niet te doen, en dat politieke discussies (in de raad) over handhaving openbare ruimte vooral betrekking hebben op incidenten. Belangrijk is vooral dat college en raad duidelijker kiezen welke thema's en welke regels prioriteit verdienen, zowel voor de hele collegeperiode als ook in een jaarlijks uitvoeringsprogramma, en daar ook met enige regelmaat over spreken.

In 2014 is daarnaast gewerkt aan twee onderzoeken, die naar verwachting in de eerste helft van 2015 zullen worden opgeleverd.

Het betreft allereerst een **onderzoek naar de gemeentelijke reserves, voorzieningen en het weerstandsvermogen**. Het onderzoek is gericht op de vraag wat het beleid c.q. het normenkader van de gemeente Maastricht ten aanzien van reserves en voorzieningen is, of de gemeente beschikt over voldoende weerstandsvermogen om de belangrijkste risico's financieel op te vangen en of de raad haar kaderstellende en controlerende functie m.b.t. reserves en voorzieningen kan uitvoeren.

Het tweede onderwerp waarnaar de rekenkamer in de tweede helft van 2014 een onderzoek is gestart betreft de **governance van gemeentelijke samenwerkingsvormen**. Met de samenwerking in een samenwerkingsverband (vaak in de vorm van een verbonden partij) kunnen grote financiële, bestuurlijke, maar ook politieke belangen gemoeid zijn. Belangrijke inhoudelijke beleidsdoelen of uitvoeringsopgaven worden niet meer 'in eigen huis' geregeld, maar krijgen in samenwerking met andere partijen en buiten de deur vorm. De verwachting is dat, onder andere als gevolg van de decentralisaties in het sociale domein, het aantal taken dat door de gemeente samen met andere partijen wordt uitgevoerd, zal groeien. De invloed van het college en zeker ook de raad op de uitvoering van dit soort activiteiten is minder rechtstreeks dan bij taken die in eigen gemeentelijk huis uitgevoerd worden. Dit zorgt in toenemende mate voor onzekerheid bij de gemeenteraad over haar kaderstellende en controlerende rol. De rekenkamer richt zich in het onderzoek op de inrichting van de governance, met bijzondere aandacht voor de rol van de raad.

Over beide laatstgenoemde onderzoeken zal in het jaarverslag van 2015 worden gerapporteerd.

2.2 Vergaderingen Rekenkamer Maastricht

In 2014 hield de rekenkamer veertien plenaire vergaderingen. Hoofdpunten van bespreking waren de inhoud, bevindingen en voortgang van lopende onderzoeken. Daarnaast waren ook de contacten met de gemeenteraad, de kleine rekeningcommissie, de gemeentesecretaris en het ambtelijk apparaat regelmatig onderwerp van bespreking.

Naast deze vergaderingen vonden er bijeenkomsten van de verschillende onderzoeksgroepen plaats. Verder is er regelmatig contact geweest met de gemeentesecretaris, de kleine rekeningcommissie, de gemeentelijke contactpersoon van de rekenkamer, de raadsgriffie en vakambtenaren over plannen van aanpak en lopend

onderzoek. In het verslagjaar was er een kennismakingsgesprek met het nieuwe college van burgemeester en wethouders, en heeft overleg met het Directieteam van de gemeente plaatsgevonden.

2.3 Overige activiteiten

Aan de verdere ontwikkeling en professionalisering van de rekenkamer werd vorm gegeven door het bijwonen van landelijke en regionale vergaderingen met vertegenwoordigers van andere rekenkamer(commis)sie(s), georganiseerd door de NVRR.¹ Zo woonden de voorzitter en een van de leden op 16 mei in Utrecht het jaarcongres van de NVRR bij. De secretaris organiseerde op 2 april in Maastricht een bijeenkomst van de Kring Secretarissen van rekenkamer(commis)sie(s) in Limburg en bezocht in dit kader een bijeenkomst in Weert. Daarnaast bezochten de secretaris en een van de rekenkamerleden op 14 november de door genoemde Kring georganiseerde inspiratiemiddag in Roermond. Ook waren de leden van de rekenkamer regelmatig aanwezig bij de vergaderingen van de gemeenteraad en/of voor lopend onderzoek bij relevante commissievergaderingen.

2.4 Communicatie

Alle door de rekenkamer gepubliceerde documenten, onderzoeken, plannen van aanpak, persberichten e.d. zijn terug te vinden op haar website.

In 2014 heeft tweemaal overleg met de Kleine rekeningcommissie van de gemeenteraad plaatsgevonden. Voor de rekenkamer is dit overleg van belang om de raad te informeren over lopend onderzoek en om van de raad te horen hoe afgeronde onderzoeken zijn ontvangen en welke potentiële nieuwe onderzoeksonderwerpen leven in de raad. In 2015 is een nieuwe vergadersystematiek in gebruik genomen door de gemeenteraad. Als gevolg hiervan zullen de contacten met de raad voortaan plaatsvinden via de Commissie begroting en verantwoording.

Met de gemeentesecretaris sprak de rekenkamer over de plannen van aanpak voor voorgenomen onderzoek, lopend onderzoek en over de onderzoeksagenda. De samenwerking met de ambtelijke organisatie, gemeentesecretaris en procescoördinator van de gemeente verloopt goed.

3 Middelen

Financieel overzicht 2014

In dit overzicht zijn de kosten per onderzoek weergegeven. De kosten van de secretaris zijn zoveel mogelijk toegerekend aan de verschillende onderzoeken.

	Plenair overleg	Governance, samenwerkingsverbanden	Reserves, voorzieningen, weerstandsvermogen	Opvolgonderzoek	Handhavingsbeleid	Integriteitsbeleid	Subsidiebeleid/Trajekt	Advies nieuwe subsidiesystematiek	Secretariaat algemeen	Totaal 2014
2014	30.449	12.575	21.585	13.379	14.242	1.650	653	2.656	20.475	117.664
2013	22.174			10.840	21.889	21.721	18.316		19.892	
2012					2.398		4.047			
Totaal		12.575	21.585	24.219	38.529	23.371	23.016	2.656		
									Bijkomende kosten	2.658
									Totaal kosten 2014	120.322

¹ NVRR: Nederlandse Vereniging voor Rekenkamers & Rekenkamercommissies

De rekenkamer is hiermee voor 2014 binnen het toegekende budget gebleven.

4 Vooruitblik: onderzoeksagenda 2015 e.v.

De rekenkamer heeft nog twee onderzoeken onder handen, te weten het onderzoek naar de reserves, voorzieningen en het weerstandsvermogen van de gemeente Maastricht en het onderzoek naar de governance van samenwerkingsverbanden van de gemeente. Op 4 februari 2015 heeft een overleg plaatsgevonden tussen rekenkamer en een grote vertegenwoordiging van de fractievoorzitters van de gemeenteraad over de onderzoeksagenda 2015 e.v. Deze wordt in maart 2015 aangeboden aan de gemeenteraad. Na voltooiing van de lopende onderzoeken zal een aanvang worden gemaakt met nieuwe onderzoeksonderwerpen, zoals gepresenteerd in deze onderzoeksagenda. Daarnaast wil de rekenkamer ook enige ruimte houden om in te kunnen gaan op een verzoek uit de gemeenteraad of de bevolking om een onderzoek naar actuele onderwerpen te doen.

Maastricht, 26 maart 2015

Prof. dr. Klaartje Peters (voorzitter)